

EK 17. GÜMRÜK VE TAŞIMA TERİMLERİ TERİNOLOJİSİ VE SÖZLÜK (CUSTOMS AND TRANSPORTATION TERMINOLOGY AND GLOSSARY)

GÜMRÜK VE TAŞIMA TERİNOLOJİSİ VE SÖZLÜK

AD-VALOREM DUTIES AND TAXES (değeri üzerinden gümrük resmi ve vergisi): Değere göre hesaplanan görev ve vergiler.

ASSESSMENT OF DUTIES AND TAXES: Ödenecek harç ve vergi miktarının belirlenmesi.

ATA CARNET (ATA Karne): ATA Konvansiyonu ve İstanbul Konvansiyonu kapsamında düzenlenen ve uluslararası geçerliliği olan bir garantiyi içeren, Ulusal Gümrük Belgeleri yerine kullanılabilen bir Uluslararası Gümrük Belgesi. Malların geçici kabulünü ve uygunsa malların geçişini kapsar. Geçici ihracatın ve malların yeniden taşınmasının kontrol edilmesi için de kabul edilebilir, ancak bu durumda uluslararası garanti geçerli değildir.

Not : ATA karnesi, ilke olarak, ulaşım araçlarının geçici kabulü için kullanılamaz. ATA Sözleşmesi, "İthalat harçları ve vergiler" yerine, "ithalat vergileri" terimini kullanır.

CARGO DECLARATION (Kargo deklarasyonu): Taşınan yük (navlun) ile ilgili Gümrüklerin gerektirdiği özellikleri sağlayan belgelere uygulanan, bazen Yük Beyanı olarak da adlandırılan genel terim.

Not: Kargo beyannamelerinin niteliği ve içeriği, kullanılan ticari ulaşım aracına göre ülkeden ülkeye değişebilir. Kargonun (navlun) özellikleri arasında çeşit, sayı, işaret ve paket sayısı, malların kısa açıklaması, brüt ağırlık, vb. sayılabilir. Bazı ülkelerde yük bildirimini yerine "manifesto - tezahür" olarak geçilir. Uçak kargo bildirimleri, Gemi bildirimleri veya Mal bildirimleri, Kargo beyannamelerinin yerine kabul edilir.

CARGO MANIFEST (Kargo Manifestosu): Kargo Bildirimi. Bir nakliye aracında veya bir nakliye ünitesinde taşınan yükü (navlun) içeren malların bir listesi. Nakliye beyannamesi yerine, nakliye belgesi numaraları, göndericiler, alıcılar, işaretler ve numaralar, paketlerin sayısı ve cinsi, malların açıklamaları ve miktarları gibi malların ticari özelliklerini veren Kargo Bildirimi kullanılabilir.

CERTIFICATE OF ORIGIN (Menşe Şahadetnamesi): Uluslararası ticarete, dolaşımda olan malın menşei, yani üretildiği yer, dolayısıyla hangi ülkeye ait olduğu bu belge üzerinde yer alır. İthalat işlemleri, ürünlerin menşei göz önüne alınarak işleme tabi tutulacağından, ticaret ve gümrük mevzuatlarında, ürünlerin menşeinin beyan edilmesi zorunlu kılınır. Vergi miktarlarının daha sağlıklı bir şekilde belirlenmesinde kullanılan menşe şahadetnamesi, salgın hastalıklar, ülkeler arasındaki siyasi veya ekonomik tedbirler gibi sakıncalı durumlarda belirlenen ülkelere ürün ithalatının önlenmesi için de gereklidir.

CFR - Cost and Freight (Maliyet ve Navlun): Bu terimden anlaşılacak şudur. Satıcı veya ihracatçı, malların ihracat için gümrüklenmesinden, sevkiyat limanında yüklenmesinden ve uluslararası navlun ücretlerini ödemekten sorumludur. Mallar gemiye geçtikten sonra, zarar görme riskini alıcı üstlenir. Alıcı, sigortayı satın almalı, malları boşaltmalı, gümrükten almalı ve malları son varış yerlerine ulaştırmak için nakliye ücretini ödemelidir.

CIF - Cost, Insurance and Freight (Maliyet, Sigorta ve Nakliye): Bu terimden anlaşılacak şudur. Satıcı veya ihracatçı, malları, nakliye yapılacak ülkedeki nakliye gemisine teslim etmekten ve gümrükten geçirmekten sorumludur. İhracatçı ayrıca, sigorta satın almasından da sorumludur.

Mallar gemiye binince zarar riski alıcıya geçer. Bu malların uluslararası nakliye sırasında hasar görmesi veya çalınması durumunda, alıcı malların sahibidir ve satıcı tarafından alınan sigortaya dayalı bir talepte bulunmalıdır. Alıcı, ithalatçı ülkedeki gümrük işlemlerini takip etmeli ve ithalatçı ülkedeki tüm diğer nakliye ve sigorta ücretlerini ödemelidir.

CIF, yalnızca uluslararası mal nakliyesi en azından kısmen, deniz yolu ile yapıldığında kullanılabilir. CIF işlemi, varış noktası limanını gösterecektir. Örneğin, malların İzmir Limanı'na ihraç edildiğini varsayarsak, bir CIF işlemi "CIF İzmir" olur.

CIP – Carriage and Insurance Paid (taşıma ve sigorta bedeli ödenmiş): Bu terimden anlaşılacak şudur. Satıcı malları ihracat limanına taşır, gümrük işlemlerini yapar. Taşıyıcıya teslim eder ve alıcıyla anlaşmış

noktaya kadar olan navlun ücretini karşılar. Taşıyıcının seçimi, taşıma sözleşmesinin yapılması, varış noktasına kadar navlunun ödenmesi ve o noktaya kadar sigorta yaptırılıp sigorta ücretinin ödenmesi satıcının sorumluluğundadır.

CONTAINER (Konteyner): Malları dış fiziksel etkilerden koruyacak şekilde ve birden fazla kullanıma uygun, tamamen veya kısmen kapalı olan nakliyede kullanılan araçtır. Taşınma kolaylığının yanısıra, Bir taşıma aracından diğerine transfer etmek gerektiğinde, taşınması kolaydır. Ayrıca, içerisindeki ürünün, doldurulması ve boşaltılması kolaydır.

COUNTRY OF ORIGIN OF GOODS (malların menşe ülkesi): Gümrük tarifesi veya diğer belgelerde gösterilen, malların üretildiği veya imal edildiği ülke. Bu tanımda "ülke" kelimesi bir grup ülkeyi, bir bölgeyi veya bir ülkenin bir bölümünü içerebilir.

CPD CARNET: İstanbul Sözleşmesini imzalayan ülkeler tarafından kullanılan, nakliye araçlarının geçici kabulü veya geçişi için kullanılan Uluslararası Gümrük Belgesi olup, uluslararası olarak geçerli bir garantiyi içerir ve Ulusal Gümrük Belgeleri yerine geçer. İthalat harcı ve vergileri için güvenlik aracı olarak kullanılır. Geçici ihracatın ve nakliye araçlarının yeniden taşınmasının kontrol edilmesi için de kabul edilebilir, ancak bu durumda uluslararası garanti geçerli değildir.

CPT - Carriage Paid to (taşıma ücreti ödenmiş): Bu terimden anlaşılacak şudur. Satıcı veya ihracatçı, gönderilecek malları ihracat için gümrükler, taşıyıcıya teslim eder. Ayrıca, belirtilen varış yerine kadar taşıma maliyetlerinden sorumludur. Mallar nakliyeciyeye devredildikten sonra, zarar riski alıcıya transfer olduğundan, alıcı, malları o zamandan itibaren sigorta ettirmelidir.

CUSTOMS DECLARATION (Gümrük beyanı): Gümrük İdaresi tarafından istenen bilgileri veya ayrıntıları veren, Gümrük İdaresi tarafından öngörülen veya kabul edilen her türlü beyan veya işlem.

CUSTOMS DUTIES (Gümrük Harcı): Gümrük Tarifesinde belirtilen ve malların gümrük bölgesine girip çıkması sırasında oluşan harçlar.

CUSTOMS FORMALITIES (Gümrük İşlemleri): İthalat, ihracat ve transit hallerinde bagajın, malların ve taşıma araçlarının gümrükten çekilmesi ve gümrüklerde bulunan kişilerin kontrolünde ve ilgili yasal veya düzenleyici hükümlere uyarak, ilgili kişi ve gümrük tarafından yapılması gereken tüm işlemler.

CUSTOMS MARITIME ZONE (Gümrük Deniz Bölgesi): Herhangi bir ülkenin gümrük otoritelerinin kendi mevzuatına uygun olarak kontrolü altındaki deniz bölgesi.

CUSTOMS SURVEILLANCE ZONE (Gümrük araştırma bölgesi): Herhangi bir ülkenin gümrük otoritelerinin kendi iç mevzuatlarına uygun olarak kontrolü altında olan alan. Malların mülkiyeti ve hareketinin özel gümrük kontrol önlemine tabi olacağı gümrük bölgeleri veya bunun bir parçası.

DAF - Delivered at Frontier (sınırdaki teslim): Bu terimden anlaşılacak "Sınırdaki Teslim Edildi" demektir. Satıcı veya ihracatçı, gönderilecek malları, sınırdaki belirtilen noktaya ve yere (iki ülke arasındaki sınır) teslim etmedeki tüm masraflardan sorumludur. Zarar riski sınırdaki alıcıya geçer. Alıcı, masrafları ödemeli ve malları boşaltma, gümrükten çekme ve malları nihai varış noktasına taşıma riskini alır.

DDP - Delivered duty paid (gümrük vergisi ödemeli teslim): Bu durumda satıcı veya ihracatçı, gönderilecek malları belirtilen bir varış yerine teslim etmekten ve ithalatçı ülkedeki gümrük işlemleri dâhil, tam anlamıyla kapıdan kapıya teslimat sağlamak için gerekli tüm masraflardan sorumludur. Bu nedenle satıcı, mallar alıcının tesislerine teslim edilmeden önceki tüm kayıp ve zarar riskini üstlenir. Bir DDP işlemi, "DDP varış yeri" şeklinde belirtilir. Örneğin, Singapur'dan ithal edilen ürünlerin İzmir'e teslim edildiğini varsayarsak, "DDP, İzmir" yazılacaktır.

DDU - Delivered duty unpaid (gümrük vergisi ödenmeden teslim): Bu terim; satıcı veya ihracatçının, gönderilecek malları, alıcının emrinde olduğu belirtilen bir varış yerine teslim etmedeki tüm masraflardan sorumlu olmasını belirtir. Alıcı veya ithalatçı bu noktada zarar riskini üstlenir ve gümrükten çekip, gümrük vergilerini ödemeli ve nihai varış noktasına iç nakliye ve sigorta sağlamalıdır.

DEQ - Delivered Ex Quay (Rıhtımda teslim): Bu durumda, satıcı veya ihracatçı, gönderilecek malları, varış limanındaki iskeleye (rıhtım) kadar taşımayla ilgili tüm masraflardan sorumludur. Alıcı, harçları ödemek, gümrük işlemlerini yapmak ve maliyeti ödemek ve bu noktadan itibaren zarar riskini ödemek zorundadır.

DES - Delivered Ex Ship (Alıcının istediği limandaki gemide teslim): Satıcı veya ihracatçı, malları belirtilen bir varış limanındaki gemiye yüklemekle ve gümrük işlemlerini yapmak için gerekli tüm masraflardan sorumludur. Satıcı, varış limanında boşaltmadan önceki tüm masraflardan ve kayıp risklerinden sorumludur. Alıcı veya ithalatçı, malları boşaltmalı, gümrük işlemlerini yapmalı ve nihai varış noktasına iç nakliye ve sigorta sağlamalıdır.

DUAL CHANNEL (Red/Green) (Çift Kanal - Kırmızı / Yeşil): Sadeleştirilmiş Gümrük Kontrol Sistemi. Seyahat edenlerin vardıkları gümrük yerinde, iki tür kanal arasından seçim yaparak Gümrük Beyan etmesini sağlar. Yeşil sembolle tanımlanmış alan, vergiden muaf eşya taşıyan yolcuların, ithalat yasağı veya kısıtlamasına tabi olmayan miktarlarda veya değerlerde eşyalarını geçirmesi içindir. Kırmızı sembolü alanı ise bu şartları taşımayan yolcular kullanır.

EXPORT DUTIES AND TAXES (ihracat gümrük resmi ve vergisi): Gümrük vergileri ve malların ihracı ile ilgili olarak tahsil edilen, sunulan hizmetlerin yaklaşık maliyeti hariç olmak üzere diğer tüm harçlar, vergiler ve diğer masraflar.

EXW - Ex Works (Satıcının fabrikasında teslim): Satıcı veya ihracatçı, malları satıcının tesisinde alıcıya veya ithalatçıya teslim eder. Alıcı tüm nakliye masraflarından, vergilerinden ve sigortasından sorumludur ve mallar satın alındıktan ve fabrika kapısının dışına yerleştirildikten hemen sonra mal kaybı riskini kabul eder. Ex-Works fiyatı, malları bir kamyonu veya gemiye yüklemeyi içermemektedir ve gümrükten çekmek için herhangi bir izin verilmemektedir. EXW kapsamında, satıcılar, malları fabrikalarında veya iş yerlerinde teslim ederek, risklerini en aza indirirler.

FAS - Free Alongside Ship (Gemi yanında teslim - Gemiye kadar nakliye satıcıya ait): Geminin yanında ücretsiz teslim. Satıcılar, malları iş yerlerinden ihracat limanına, geminin yanına kadar taşırlar. Bundan sonraki risk alıcıya aittir. Aksi belirtilmediği sürece, malları gemiye yüklemek ve nihai varış yerine kadar malların nakliyesiyle ilgili tüm masrafları ödemekle alıcı sorumludur.

FCA - Free Carrier (Alıcının nakliye aracı yanında teslim - Buraya kadar nakliye satıcıya ait): Satıcı veya ihracatçı, malların ihracat için gümrük işlerini halleder ve alıcı tarafından belirtilen taşıyıcıya ve yere teslim eder. Seçilen yer satıcının iş yeriye, satıcı malları taşıma aracına yüklemelidir. Aksi takdirde, alıcı malların yüklenmesinden sorumludur. Alıcı bu noktadan itibaren zarar riskini üstlenir ve malların nihai varış noktasına taşınmasıyla ilgili tüm masrafları ödemek zorundadır.

FOB - Free on Board (Gemide teslim - satıcı gemiye yüklemeyi de yapar): Satıcı veya ihracatçı, malları işyerinden taşıyarak, ihracat limanındaki gemiye yüklemekten ve ihracatçı ülkedeki gümrük işlemlerinden sorumludur. Mallar gemi eşliğini geçtikten hemen sonra olacak riskler alıcıya aittir. Alıcı, tüm nakliye ve sigorta masraflarını bu noktadan itibaren ödemeli ve ithalat ülkesindeki gümrükten çekmelidir. Bir FOB işlemi "FOB, ihracat limanı" olarak okunacaktır. Örneğin, ihracat limanının İzmir olduğu varsayıldığında, bir FOB işlemi "FOB İzmir" olarak okunur. FOB varış ülkesindeki malların gümrük değerlemesi, satıcının mülkünden ihracat limanına yapılan nakliye ve sigorta masrafları, fabrika çıkış fiyatlarına eklenmelidir.

INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS (Fikri Mülkiyet Hakları): Şunlarla ilgili hakları kapsar:

Edebi, sanatsal ve bilimsel çalışmalar, sanatçıların yayınlarını ve performanslarını, insan çabasıyla yapılan tüm alanlardaki buluşlar, bilimsel keşifler, endüstriyel tasarımlar, marka ve ticari isimler, haksız rekabete karşı koruma ve endüstriyel, bilimsel, edebi veya sanatsal alanlarda entelektüel faaliyetten kaynaklanan diğer tüm haklar.

INCOTERM International Commercial Terms : Uluslararası Ticari Terimler için kullanılan kısaltma.

ISTANBUL CONVENTION (İSTANBUL ANLAŞMASI): 1990'da İstanbul'da Gümrük İşbirliği Konseyi tarafından kabul edilen geçici kabul sözleşmesine atıfta bulunmak için yaygın olarak kullanılan ifade.

NAVLUN : Taşınması için gemiye alınan mal veya eşyanın tümü. Gemiyle yapılan taşımacılık için, yapılan sözleşme uyarınca kayıt altına alınmış olan mal taşıma bedeli.

TARIFF CEILING (Tarife tavanı): Belirli bir süre için, normal maktu gümrük vergilerinin belli mallar için indirgenmesi için yayınlanan üst sınır.

ÖRNEK